

Asia C-691/21

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

18.11.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Cour de cassation (Ranska)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

10.11.2021

Valittajat:

Cafpi SA

Aviva assurances SA

Vastapuoli:

Enedis SA

I. Oikeusriidan kohde ja tosiseikat

- 1 Cafpi-nimisen yhtiön erään toimipisteen sähkölaitteissa esiintyi 28.7.2010 toimintahäiriöitä, joiden väitetään aiheutuneen sähkönjakeluverkon nollapiirin katkeamisesta aiheutuneesta ylijännitteestä.
- 2 Cafpi ja sen vakuutusyhtiö Aviva assurances vetoavat asiassa Enedis-nimisen yhtiön, joka on sähkönjakeluverkon haltija, vastuuseen, ja ne ovat nostaneet sitä vastaan vahingonkorvauskanteen.
- 3 Enedis väittää, että asiassa voidaan soveltaa ainoastaan tuotevastuuta koskevia sääntöjä (siviililain (Code civil) 1245–1245-17 §), joihin sisältyy kolmen vuoden vanhentumisaika (siviililain 1245-16 §), johon Enedis on vedonnut kanteen riitauttamiseksi.
- 4 Alioikeus jätti 6.7.2018 antamassaan tuomiossa soveltamatta siviililain 1245 §:ää ja sitä seuraavia pykäläiä, mutta hylkäsi kanteen perusteettomana.

- 5 Cour d’appel de Versailles (Versailles’n ylioikeus) kumosi mainitun tuomion 6.2.2020 antamallaan tuomiolla. Se palautti ensiksi mieleen, että tuotevastuujärjestelmässä vastuussa oleva valmistaja on muun muassa lopputuotteen valmistaja. Mainitun tuomioistuimen mukaan lopputuote on tuote, joka on valmis jaettavaksi. Nyt käsiteltävässä asiassa sähkö, jonka muun muassa Électricité de France -niminen yhtiö tuottaa, ei ole lopputuote, koska se on suurjännitteistä ja siten kulutukseen kelpaamatonta. Enedis muuntaa sähkön, jotta se voidaan jakaa loppukuluttajalle. Kyseinen tuomioistuin päätteli tämän perusteella, että Enedis on kuluttajalle jaettavaksi tarkoitetun lopputuotteen valmistaja, joten mainittua yhtiötä on pidettävä valmistajana. Tuomioistuin katsoi näin ollen, että tuotevastuujärjestelmää oli sovellettava ja että Cafpin ja Avivan kanne oli jätettävä tutkimatta kanneoikeuden vanhentumisen takia.
- 6 Cafpi ja Aviva valittivat mainitusta tuomiosta kassaatiomenettelyssä. Ne väittivät, että koska Versailles’n ylioikeus on katsonut Enedisin olevan valmistaja, ylioikeus on rikkonut siviililain 1245-2 §:ää ja 1245-5 §:ää, joilla pannaan täytäntöön tuotevastuuta koskeva direktiivi 85/374/ETY.

II. Asiaa koskevat oikeussäännöt

Tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25.7.1985 annettu neuvoston direktiivi 85/374/ETY

- 7 Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:
- ”Valmistaja vastaa vahingosta, joka aiheutuu hänen tuotteensa puutteellisesta turvallisuudesta.”
- 8 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:
- ”Tässä direktiivissä ’tuotteella’ tarkoitetaan irtaimia esineitä, vaikka esine on liitetty toiseen irtaimeen esineeseen tai kiinteistöön. Tuotteena pidetään myös sähköä.”
- 9 Direktiivin 3 artiklassa säädetään käsiteltävänä olevan asian kannalta merkityksellisiltä osin seuraavaa:
- ”1. ’Valmistajalla’ tarkoitetaan lopputuotteen valmistajaa – –”

Ranskan siviililaki

- 10 Siviililain 1245-1–1245-17 § sisältävät säännökset, joilla direktiivi 85/374/ETY on pantu täytäntöön.

3. Asianosaisten lausumat

1. Cafpi ja Aviva

- 11 Cafpi ja Aviva väittävät, että Enedis on energian jakelija eikä sen tuottaja. Ne esittävät, että Enedis hallinnoi sähkönjakeluverkkoa, jota se käyttää ja huoltaa, ja että sen tehtävänä on ainoastaan eri tuottajien, muun muassa Électricité de Francen, tuottaman sähkön jakelu. Cafpi ja Aviva toteavat, että velvollisuudesta erottaa sähkön tuotanto- ja jakelutoiminta on säädetty sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 19.12.1996 annetulla direktiivillä 96/92/EY ja sittemmin sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta 26.6.2003 annetulla direktiivillä 2003/54/EY.
- 12 Enedisin tehtävänä on sähköverkonhaltijana siirtää ja jakaa sähköntuottajalta tulevaa sähköä, eikä pelkästään se, että se muuttaa siirrettävän energian volttimäärää, tee siitä sellaisen uuden lopputuotteen – eli jaetun sähkön, joka eroaisi sille toimitetusta sähköstä – tuottajaa.
- 13 Cafpi ja Aviva korostavat, että sähköä, joka on kerran tuotettu, voidaan nimittäin kuluttaa sen jännitteestä riippumatta, edellyttäen, että sen vastaanottava järjestelmä on soveltuva kestämaan kyseisen jännitteen. Ne väittävät, että se, että verkonhaltija muuttaa siirrettävän sähkön jännitettä, ei riitä siihen, että kyseinen toimija luokiteltaisiin uuden, erillisen tuotteen valmistajaksi, koska kuka tahansa kuluttaja voi käyttää muuntajia käyttääkseen pienemmän jännitteen laitteita.

2. Enedis

- 14 Enedis väittää, että tuotevastuujärjestelmässä valmistajan (”producteur”) käsite on itsenäinen käsite unionin energiamarkkinoita koskevassa lainsäädännössä tarkoitettuun energiantuottajan (”producteur d’énergie”) käsitteeseen nähden.
- 15 Tuotevastuujärjestelmässä valmistajana pidetään toimijaa, joka tarjoaa yleisölle tuotteen, joka on valmis käytettäväksi tai kulutettavaksi. Voimaloissa tuotettu sähkö on siirto- tai suurjännitteistä eikä soveltu kulutukseen. Se, että jakeluverkonhaltija muuntaa sähkön keskijännitteiseksi tai matalajännitteiseksi, mahdollistaa sen, että sähköstä tulee tuote, jota asiakkaat voivat käyttää tai kuluttaa. Tästä seuraa, että sähkö, jonka jakeluverkonhaltija on tällä tavoin muuntanut, on lopputuote, jonka valmistaja kyseinen verkonhaltija on.

4. Cour de cassationin arviointi asiasta

- 16 Valituksen osalta tulee esille kysymys siitä, onko sähkönjakeluverkon haltija, joka muuttaa sähkön jännitettä, jotta se voidaan jakaa loppukuluttajalle, pidettävä direktiivissä 85/374/ETY tarkoitettuna sähkön ”valmistajana”.

- 17 Julkisasiamies katsoo, että ylioikeuden tuomio on kumottava. Hänen mukaansa Enedisin luokittelu tuottajaksi olisi ristiriidassa sellaisten peruseriaatteiden kanssa, jotka koskevat sähköalan organisoitua siten, kuin siitä säädetään sähkön sisämarkkinoista annetuissa eri direktiiveissä. Julkisasiamies toteaa lisäksi, että sen hyväksyminen, että Enedisiä, joka ei ole sähköntuottaja energialain (Code de l'énergie) ja sähkön sisämarkkinoista annettujen direktiivien merkityksessä, pidetään tuottajana siviililain ja direktiivin 85/374/ETY – joka on pantu täytäntöön siviililain – merkityksessä, sopisi huonosti yhteen lain selkeyttä ja helppolukuisuutta koskevan vaatimuksen kanssa. Julkisasiamies toteaa myös, että ylioikeuden näkemys johtaisi siihen, että kaksi erilaista sähkökategoriaa, eli yhtäältä siirtoverkkojen tuottama ja siirtämä ”raaka-ainesähkö” ja toisaalta jakeluverkon jakama ”lopputuotesähkö”, eroteltaisiin toisistaan, vaikka siviililain 1245-2 §:ssä, jossa säädetään, että sähkö on tuote, ei tehdä tällaista erottelua. Julkisasiamies korostaa lopuksi, että kyseinen näkemys on ristiriidassa kyseisen alan eri toimijoiden välisten sopimussuhteiden ja taloudellisten suhteiden todellisuuden kanssa, koska jakeluverkonhaltija ei voi tuottaa sähköä raaka-aineesta, jota se ei ole ostanut, ja koska se ei myöskään myy kyseistä sähköä, vaan kuluttaja ostaa sen toimittajalta.
- 18 Ranskalaiset tuomioistuimet, joissa Enedisiä vastaan on nostettu vahingonkorvauskanteita ylijännitepiikkien perusteella, ovat omaksuneet toisistaan poikkeavia ratkaisuja sovellettavan vastuujärjestelmän osalta.
- 19 Eräät unionin muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimet ovat puoltaneet jakeluverkonhaltijan luokittelusta tuottajaksi. Bundesgerichtshof (ylin tuomioistuin, Saksa) on näin ollen katsonut, että sähkönjakeluverkon haltijaa oli pidettävä tuottajana, koska se muuttaa tuotettua sähköä huomattavalla tavalla muuntamalla sähkön jännitettä siten, että loppukuluttaja voi käyttää sitä (tuomio 25.2.2014, VI-ZR 144/13, 12–17 kohta).
- 20 Tällainen tulkinta ei kuitenkaan ole itsestään selvä, eikä ole varmaa, että Euroopan unionin kaikki tuomioistuimet omaksuisivat sen. On nimittäin mahdollista, että tällainen sähkönjakeluverkon haltijan luokittelu tuottajaksi ei ole yhteensopiva sähkön eurooppalaisia markkinoita koskevien direktiivien – erityisesti sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 19.12.1996 annetun direktiivin 96/92/EY, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta 26.6.2003 annetun direktiivin 2003/54/EY ja sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta 13.7.2009 annetun direktiivin 2009/72/EY – kanssa. Kyseisissä direktiiveissä on nimittäin säädetty siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden riippumattomuudesta kilpailulle avoimiin sähkön tuotanto- ja toimitustoimintoihin nähden. Kyseisen lainsäädännön perusteella Ranskassa on 9.8.2004 annettu laki nro 2004-803, jossa on määrätty Électricité de France -konsernin jakamisesta osiin ja uuden julkisen jakeluverkon toiminnasta huolehtivan yhtiön, ERDF:n (Électricité Réseau Distribution France) perustamisesta. Viimeksi mainitusta yhtiöstä tuli sittemmin Enedis, joka perustettiin 1.1.2008.

- 21 Esille nousee näin ollen kysymys siitä, voidaanko sähkönjakeluverkon haltijaa pitää direktiivin 85/374/ETY 3 artiklassa tarkoitettuna ”valmistajana”, kun se muuttaa tuottajan tuottaman sähkön jännitettä, jotta sähkö voidaan jakaa loppukuluttajalle. Tähän kysymykseen liittyy sen määrittäminen, onko kyseisen direktiivin 3 artiklassa tarkoitettun valmistajan käsitettä tulkittava itsenäisesti sähkön sisämarkkinoista annetuissa direktiiveissä tarkoitettun sähköntuottajan ja -toimittajan käsitteeseen nähden.
- 22 Asiassa on näin ollen esitettävä ennakkoratkaisupyyntö Euroopan unionin tuomioistuimelle.

5. Ennakkoratkaisukysymys

- 23 Cour de cassation esittää seuraavan kysymyksen:

”Onko tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25.7.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/374/ETY 2 artiklaa ja 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sähkönjakeluverkon haltijaa voidaan pitää ’valmistajana’, kun se muuttaa tuottajan tuottaman sähkön jännitettä, jotta sähkö voidaan jakaa loppukuluttajalle?”